



# CERTIFICATË E PJESËMARRJES

Z. Pietro di Marco

Mori pjesë në punimet e Konferencës Ndërkombëtare Albanologjike  
URAT KULTURORE MES HIMARËS DHE DIASPORËS ARBËRORE NË SHEK. XVI-XVIII  
(Kronikë identitare dhe eurocentriste)

11 Nëntor 2015

*Me kumtesën: Manastiri i Mezojuzos në historinë kulturore arbëreshe e në marrëdhëniet me Shqipërinë  
The monastery of Mezojuso in Arberesh cultural history and its relations with Albania*

SHEFI I DEPARTAMENTIT  
DR. ERMIR XHINDI



DEKANI  
PROF. AS. DR. ALEKS TRUSHAJ

NËN KUJDESHIN PERSONAL TË KRYEMINISTRIT TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË, Z. EDI RAMA



**UNIVERSITETI 'ISMAIL QEMAL', VLORË,  
DEPARTAMENTI I GJUHËS SHQIPE DHE LETËRSISË**

**NË BASHKËPUNIM ME  
UNIVERSITÄ DELLA CALABRIA  
UNIVERSITÄ DEGLI STUDI DI PALERMO  
INSTITUTIN ITALIAN TË KULTURËS**

**organizon.**

**KONFERENCËN NDËRKOMBËTARE ALBANOLOGJIKE**

**'URAT KULTURORE MES HIMARËS  
DHE DIASPORËS ARBËRORE  
NË SHEK. XVI-XVIII'**

**KRONIKË IDENTITARE DHE EUROCENTRISTE  
VLORË, 10-11 NËNTOR 2015**

**INTERNATIONAL ALBANOLOGICAL CONFERENCE  
"CULTURAL BRIDGES BETWEEN  
HIMARA AND THE ARBERESH DIASPORA  
DURING THE 16TH AND 18TH CENTURIES"**

**(IDENTITY AND EUROCENTRIC CHRONICLE)  
VLORA, NOVEMBER, 10TH - 11TH**



**NË 10-VJETORIN E THEMELIMIT  
DEPARTAMENTI I GJUHËS SHQIPE DHE LETËRSISË  
ORGANIZON KONFERENCËN NDËRKOMBËTARE ALBANOLOGJIKE  
“URAT KULTURORE MES HIMARËS DHE DIASPORËS ARBËRORE NË SHEK. XVI- XVIII”  
VLORË, 10 -11 NËNTOR 2015**

# I Nderuar Z. Pietro di Marco

Kemi kënaqesinë t'ju ftojme të merrni pjesë në punimet e Konferencës Ndërkombëtare Albanologjike 'Urat kulturore mes Himarës dhe Diasporës arbërore në shek. XVI-XVIII (Kronikë idenditare dhe eurocentriste), gjatë datave 10–11 Nëntor 2015.

Konferenca organizohet nga Departamenti i Gjuhës Shqipe dhe Letërsisë në Universitetin "Ismail Qemali", Vlorë, në bashkëpunim me Universitetin e Kalabrisë (Università della Calabria), Universitetin e Palermos (Università degli studi di Palermo) dhe Institutin Italian të Kulturës, nën kujdesin personal të Kryeministrit të Republikës së Shqipërisë, Z. Edi Rama.

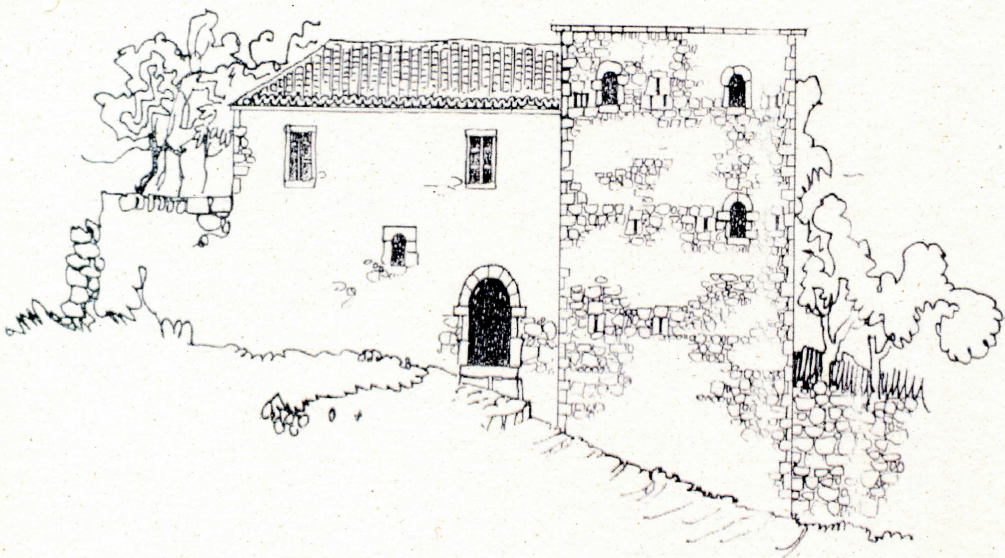
Ne besojmë se, veçanërisht sot, vetëdija e idenditetit shqiptar si çështje e hulumtimit akademik, jo thjesht si qëllim në vetvetë e as vetëm si përcaktim i veçanësisë kulturore, psiko-morale e historike, është përpjekje për të zbuluar vendin tonë, si pjesë e pashkëputur e kontinentit tonë, Evropës, nga e cila nuk u shkëputëm kurrë, edhe në kohët me të errëta.

Mbi këtë themel, ne synojmë të shqiptojmë një kuptim të ri të njësisë sonë historike, kulturore e identitare, edhe pse është e vështirë, po aq sa ç'është e çuditshme që mbi këtë kënd të vogël ballkanik, të bëhen bashkë caq pasuri e larmi idenditare, pasojë e forcave të stërmëdha të historisë, që u përplasën mbi këtë rrip toke, duke krijuar, gjithsesi, një lloj barazpeshimi të jashtëzakonshëm, çka, ndoshta, përbën edhe thelbin e ekzistencës sonë.

Prej këtu, mbase, mund të nisemi për të hapur një faqe të re në jetën tonë historike, e shoqërore e, bash për këtë e pikërisht këtu, ne shohim një nga shërbimet e mundshme të punës sonë në universitet.

Me besimin se ndajmë të njëjtin vullnet e të njëjtat qëllime, ju mirëpresim!

Për Departamentin e Gjuhës Shqipe dhe Letërsisë  
Dr. Ermir XHINDI



NËN KUJDESHIN PERSONAL TË KRYEMINISTRIT TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË  
Z. EDI RAMA



UNIVERSITETI "ISMAIL QEMALI", VLORË,  
DEPARTAMENTI I GJUHËS SHQIPE DHE LETËRSISË



NË BASHKËPUNIM ME

UNIVERSITA DELLA CALABRIA  
UNIVERSITA DEGLI STUDI DI PALERMO  
INSTITUTIN ITALIAN TË KULTURËS

organizon:

**KONFERENCËN NDËRKOMBËTARE ALBANOLOGJIKE**

**URAT KULTURORE MES HIMARËS DHE DIASPORËS ARBËRORE  
NË SHEK. XVI-XVIII**

*(Kronikë identitare dhe eurocentriste)*

**VLORË, 10-11 NËNTOR 2015  
SALLA RILINDJA**

**PROGRAM I PUNIMEVE TË KONFERENCËS**

## PROGRAM I PUNIMEVE TË KONFERENCËS

**E martë, 10 nëntor 2015**

**Ora 18:00,** Pritje me rastin e 10 - vjetorit të themelimit të Departamentit të Gjuhës Shqipe dhe Letërsisë

**Ora 18:30,** Paraqitje e botimeve akademike: *Studime kritiko-letrare për letërsinë shqipe* të prof. **Roland Zisi** dhe *Vështrim gjuhësor mbi të folmen e Gumenicës së Vlorës* të Dr. **Artan Xhaferaj**;

**Ora 20:00,** Darkë e mirëseardhjes.

**E mërkurë, 11 nëntor 2015, Salla e Konferencave “Rilindja”**

**Ora 09:00,** Regjistrimi i pjesëmarrësve

**Ora 09:15,** Seanca hyrëse e konferencës

**I pranishëm, Kryeministri i Republikës së Shqipërisë, Z. Edi Rama**

**Në drejtim:** Rektori i Universitetit “Ismail Qemali”, prof. **Albert Qarri**, akad. **Francesco Altimari**, akad. **Floresha Dado**, shefi i departamentit të gjuhës shqipe dhe letërsisë, **Ermir Xhindi**, Kryetar i Bashkisë së Himarës, **Gjergji Goro**

- Fjala e çeljes së punimeve të Konferencës nga dr. **Ermir Xhindi**, shefi i Departamentit të Gjuhës Shqipe dhe Letërsisë në Fakultetin e Shkencave Humane;
- Fjalë përshëndetëse nga Rektori i Universitetit “Ismail Qemali”, Vlorë, prof. **Albert Qarri**;
- Fjalë përshëndetëse nga Kryeministri i Republikës së Shqipërisë, z. **Edi Rama**.

**Ora 09:30 – 11:15, Salla Rilindja, Seanca Plenare e Konferencës**

**Drejtues seancën: Francesco Altimari, Floresha Dado, Nexhip Mërkuri, Matteo Mandalá**

**Roland Zisi**, Universiteti “Ismail Qemali”, Vlorë - *Gjendja kulturore e arsimore e Himarës në shek. XVI – XVIII, sipas relacioneve të murgjve bazilianë/ On the state of culture and education of Himara during the 16<sup>th</sup> -18<sup>th</sup> centuries*, referat;

**Francesko Altimari**, Universiteti i Kalabrisë (Universita della Calabria) - *Marrëdhëniet arbëresho-himariote dhe roli i familjeve me origjinë nga Dhërmiu - Gjika dhe Leka – në to (shek. XVIII-XIX)/ Himara – Arberesh relationships and the role of Dhermi's families – Gjika and Leka - in them (18<sup>th</sup> -19<sup>th</sup> centuries)*;

**Floresha Dado**, Akademia e Shkencave - *Murgj misionarë dhe poetë arbëreshë në lëvizjen kulturore-fetare të shekullit XVIII/ (Disa dëshmi letrare nga Kodiku i Kieutit)/ Basilian monk-poets in the 18<sup>th</sup> century cultural-religious movement - (Codice Chieutino)*;

**Bardhosh Gaçe**, Universiteti “Ismail Qemali”, Vlorë - *Marrëdhëniet e Bregut të Detit me brigjet e Mesdheut/ Bregu i Detit relations with the Mediterranean coast*;

**Matteo Mandalá**, Universiteti i Palermos (Universita degli studi di Palermo) - *Mbi poezitë e Nilo Catalanos (1637-1693) në raport me lëvrimin e gjuhës së shkruar shqipe në mjediset arbëreshe të Sicilisë gjatë shek. XVII-XVIII/ On Nilo Catalano's poems (1637-1693) and their relation to written Albanian in the Arberesh environment of Sicily during the 17<sup>th</sup> -18<sup>th</sup> centuries;*

**Dhori Q. Qiriazhi**, Universiteti Aristotelian i Selanikut, (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης) – *Takime dhe shtresime gjuhësh në të folmet shqip e greqisht të Bregut të Deitit/ Language overlaps and layers in the Albanian and Greek dialects of Bregu i Deitit;*

**Stefano Parenti**, Universiteti Pontifik Antonianum, Romë, (Pontificia Università Antonianum, Romë) - *Konteksti politik e teologjik në fillimet e Uniatizmit në Shqipëri/ Political and theological context at the beginning of Uniatism in Albania;*

**Federica Botti**, Universiteti i Bolonjës (Universita di Bologna) - *Vlerësimi i së drejtës pronësore së Kishës Katolike në Shqipërinë qendrore e jugore, kriteret e metodologjia mbi kthimin dhe/ose shpërblimin e saj/ Assessment of property rights of the Catholic Church in Central-southern Albania and procedures for restitution and/or compensation;*

**Gëzim Sala, Dhimitër Çondi**, Universiteti “Eqrem Çabej”, Gjirokastër - *Koinoni Kaon i Kimerës/ Himara's koinon.*

**Pushim midis seancave: 15 minuta**

**Ora 11:30 – 13:30, Salla Rilindja, Seancë paralele kumtimesh**

**Drejttojnë seancën: Dhori Q. Qiriazhi, Bardhosh Gaçe, Stefano Parenti, Roland Zisi**

**Giovanni Cimbalo**, Universiteti i Bolonjës (Universita di Bologna) - *Kisha e bashkësisë arbëreshe dhe Kisha katolike e rriti bizantinë në Shqipëri: vetëm një Kishë! The Church of the arbëreshë community and the Greek rite Catholic Church in Albania: only one Church;*

**Pëllumb Xhufi**, Qendra e Studimeve Albanologjike - *Përtej besimit: nocioni i bashkëkombasit në Shqipërinë e shek. XVI-XVIII/ Beyond belief: the notion of compatriot in 16th -18th - century in Albania;*

**Pietro di Marco**, Universiteti i Palermos (Universita degli studi di Palermo) - *Manastiri i Mezojuzos në historinë kulturore arbëreshe e në marrëdhëniet me Shqipërinë/ The monastery of Mezojuzo in Arberesh cultural history and its relations with Albania;*

**Dimitris Metalinos**, Universiteti Jonian i Korfuzit (Ιόνιο Πανεπιστήμιο) - *Qëndrimi i Janis Kapodistrias mbi iluminizmin evropian dhe mbi shqiptarët/ The Ioannis Kapodistrias' (1776-1831) attitude on European Enlightenment and Albanian people;*

**Rami Memushaj**, Universiteti i Tiranës - *Përpyjekjet e himarjotëve për të ruajtur identitetin etnik dhe murgjit bazilianë/ "Himarjotes' endeavours to preserve their ethnic identity and the basilian monks";*

**Anila Omari**, Qendra e Studimeve Albanologjike - *Kujdesi “Rilindas” për gjuhën te shkrimtarët e shek. XVII – tipar i vetëdijës kombëtare dhe i priresë iluministe/ Renaissance “care of language” in 17<sup>th</sup> century writers – a characteristic of national consciousness and iluminist inclination;*

**Kolec Topalli**, Qendra e Studimeve Albanologjike - *Bota arbëreshe në studimet tona etimologjike/ The Arberesh world in our etymological studies;*

**Konstandin Giakoumis**, Universiteti i Nju-Jorkut, Tiranë - *Gjurmimi i Identifikimeve të Vetes prej Banorëve të Bregdetit në shek. XVI-XIX / Tracing person identification by the inhabitants of the Bregdeti region in the 16<sup>th</sup>-19<sup>th</sup> centuries;*



**Valter Memisha**, Qendra e Studimeve Albanologjike, **Evis Hudhëra**, Universiteti "Ismail Qemali", Vlorë - *Një vështrim për leksikografinë arbëreshe në shekuj/ An overview of Arberesh lexicography in centuries;*

**Nexhip Mërkuri**, Universiteti "Ismail Qemali", Vlorë, **Asime Feraj** - *Këndvështrim krahasues për hartimin e atlasit të etnonimeve/ Comparative overview on the creation of the atlas of etnonyms;*

**Aleks Trushaj**, Universiteti "Ismail Qemali", Vlorë - *Besimi dhe monumentet e tij në fasadën jugperëndimore të Shqipërisë në fund të antikitetit dhe fillimet e mesjetës/ Belief and monuments of Christianity by Late Antiquity and beginning of the Middle Ages on the southwestern coastal façade of Albania;*

**Thoma Dhima**, Universiteti "Eqrem Çabej", Gjirokastër - *Gjeografia e Th. Thesprotit, shprehje e përpjekjeve iluministe për emancipimin e kulturës dhe të gjuhës shqipe në shek. XVII/ K. Thesprot's geography, expression of illuminist endeavours to emancipate Albanian language and culture in the 17<sup>th</sup> century;*

**Migena Balla**, Universiteti "Ismail Qemali", Vlorë - *Bregdeti dhe toponimet historike në shek. XVII-XVIII sipas relacioneve të murgjve bazilianef Bregu i Detit historical toponyms in the 17<sup>th</sup>- 18<sup>th</sup> centuries in Basilian monks' reports.*

**Ora 11:30 – 13:30. Biblioteka e Universitetit "Ismail Qemali", Scancë paralele kumtimesh**

**Drejtajnë scancën: Vilma Bello, Hamit Xhaferi,  
Ermir Xhindi, Michail Tritos**

**Hamit Xhaferi**, Universiteti i Evropës Juglindore, Tetovë - *Uniatizmi si çështje e kulturës shpirtërore e arbërorëve të Greqisë ishullore, vështruar nga regjistrimet e lëndës folklorike të Reinholdit dhe letërkëmbimet me Patër Vasilin/ Uniatism as an issue of spiritual culture of the Arbëreshë of archipelagic Greece as viewed in Reinhold's recordings of folklore and Pater Vasili's letter exchange;*

**Georgios Metalinos**, Universiteti Kombëtar Kapodistrian i Athinës (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών) - *Prej Vetëdijes Ekumenike në Idenë Kombëtare/ From Ecumenical Consciousness to the National Idea;*

**Michail Tritos**, Universiteti Aristotelian i Selanikut (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης) - *Qëndresa ndaj valëve të islamizimit në Shqipëri. Figurat e Kozmas Etolosit, Nektar Terpos dhe Mitropolitit Sofianos të Drinopojës / Resistance against Islamic waves in Albania. The portraits of Kosmas Etolos, Nektar Terpo and Metropolitan Sophianos of Dryinoupolis;*

**Evalda Paci**, Qendra e Studimeve Albanologjike- *Elemente të katekezës dhe leksikut të liturgjisë në Doktrinën e Gjon Nikollë Kazazit (1743)/ Elements of catechism and the lexicon of liturgy in Gjon Nikolle Kazazi's doctrine (1743);*

**Gëzim Rredhi**, Universiteti "Eqrem Çabej", Gjirokastër - *Vepra e Zef Skiroit - shprehje e identitetit kulturor të arbereshëve të Sicilisë/ Zef Skiroi's work as expression of cultural identity of the arbëreshë of Sicily;*

**Ermir Xhindi**, Universiteti "Ismail Qemali", Vlorë - *Dy tekste: dëshmi të kuptimit mbi identitetin në Himarë gjatë shek. XVI/ Two texts: representation what identity means for himariote people during XVI century;*

**Artan Xhaferaj**, Universiteti "Ismail Qemali", Vlorë - *Përqasje gjuhësore midis të folmes së Gumenicës së Vlorës dhe të folmeve të Bregut të Detit/ Linguistic approaches between the Gumenitza's vernacular dialect of Vlorë and the speeches of Bregu i Detit;*

**Etjona Hoxha**, Universiteti "Ismail Qemali", Vlorë - *Himnorja për Shën Mërine në letërsinë Katekistike: nga Buzuku te Nilo Katalano dhe Jul Variboba/ Exaltation of Saint Mary character in Catechism Literature: From Buzuku to Nilo Catalano and Jul Variboba;*

**Gladiola Elezi**, Universiteti "Ismail Qemali", Vlorë - *Trajtesa gjuhësore morfologjike në dokumente e gramatika të shek. XVII-XVIII të misionarëve bazilianë/ Linguistic morphologic treatises in the documents and grammars of the basilian monks during XVII-XVIII centuries;*

**Wilma Bello**, Universiteti "Ismail Qemali", Vlorë – *Prurje të leksikui fetar të botës arbëreshe në gjurmimet e Egerem Çabejt/ Bearing of lexical religious of the arberesh world in the Egerem Çabej's researches*

**Juliana Kume**, Universiteti i Tiranës - *Vlerësimi i elementit grek në të folmet arbëreshe/ Review of the Greek element in the spoken Arberesh;*

**Mariglana Meminaj**, Universiteti "Ismail Qemali", Vlorë - *Kontributi i prof. Francesco Altimari në studimin e lidhjeve kulturore mes Himarës e botës arbëreshe/ Prof. F. Altimari's contribution to studies on the cultural relationships between Himara and Arberesh world;*

**Alta Haluci**, Universiteti "Ismail Qemali", Vlorë, **Shaban Sinani**, Qendra e Studimeve Albanologjike - *Përtej shekullit të iluminizmit gjuhësor në shekullin e nacionalizmit gjuhësor / From the century of linguistic illuminism to the century of linguistic nationalism;*

**Edlira Çerkezi**, Universiteti "Ismail Qemali", Vlorë - *Shkrimtarët dhe studiuesit himarjotë dhe kontributi i tyre në pasqyrimin e marrëdhënieve të himarjotëve me vendet e tjera/ Himariote writers and scholars and their contribution to the representation of Himariotes' relations with other countries;*

**Frosina Londo**, Universiteti "Ismail Qemali", Vlorë - *Kontributi i prof. Matteo Mandalá në studimin e lidhjeve kulturore mes Himarës dhe botës arbëreshe / Prof. M. Mandalá's contribution to studies on the cultural relationships between Himara and Arberesh world;*

**Veneranda Hajrulla**, Universiteti "Ismail Qemali", Vlorë - *Gjuha dhe identiteti kulturor, parë në kontekstin e lëvizjes së popullsisë/ Language and cultural identity as viewed in the demographic context;*

**Elsi Rexhaj**, Universiteti "Ismail Qemali", Vlorë - *Religjioni dhe praktikat përkatëse në Shqipërinë e shek. XVII – XVIII/ Religion and relevant practises in Albania during 17<sup>th</sup> – 18<sup>th</sup> centuries;*

**Enkelejda Billa**, Universiteti "Ismail Qemali", Vlorë - *Jeta himarjote në vështrimin e studiuesve anglezë e francezë/ Himariote life in the eyes of English and French scholars;*

**Odise Çaçi**, Universiteti "Ismail Qemali", Vlorë - *Misioni i bazilianëve në Ilimarë/ Basilian mission in Ilimara;*

**Albert Habazaj**, Universiteti "Ismail Qemali", Vlorë - *Krahina e Himarës në studimet albanologjike të Prof. Dr. Jup Kastrati/ The Himara region in Prof. Dr. Jup Kastrati's Albanological studies;*

**Foto Bixhili** - *E folmja shqipe e Himarës dhe dukuria e dygjuhësisë/ Albanian spoken language of Himara and the phenomenon of bilingualism.*

**Ora 14:00, Përfundimet e punimeve të Konferencës në Sallën "Rilindja": profesor Matteo Mandalá, akad. Floresha Dado, akad. Francesco Altimari, profesor Bardhosh Gaçe/ The conclusions and the ending of the Conference: professor Matteo Mandalá, professor Floresha Dado, professor Francesco Altimari, professor Bardhosh Gaçe, at the Conference Room "Rilindja".**

**Ora 14:30, Mbyllja e Konferencës**

**Ora 14:35, Drekë me pjesëmarrësit e Konferencës**

**Shënim: Koha e parashikuar për çdo kumtim është jo më shumë se 10 minuta. Pyetjet apo diskutimet pas çdo kumtese nuk zgjasin më shumë se 3 minuta.**

**NË 10-VJETORIN E THEMELIT  
DEPARTAMENTI I GJUHËS SHQIPE DHE LETËRSISË  
ORGANIZON KONFERENCËN NDËRKOMBËTARE ALBANOLOGJIKE  
“URAT KULTURORE MES HIMARËS DHE DIASPORËS ARBËRORE NË SHEK. XVI- XVIII”  
VLORË, 10 -11 NËNTOR 2015**